

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת צו [שבת הגדול] תשפ"ג

א מ ר ו ת ט ה ו ר ו ת

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל

צו את-אֶהְרֶן וְאֶת-בְּנָיו לְאֹמֶר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה [ו, ב]

"צו את-אֶהְרֶן". אין צו אלא לשון זירוז... אמר רבי שמעון:
ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס!

[רש"י]

גדולי הצדיקים זי"ע פירשו העניין של "חסרון כיס" – בדרך רמז:

בידוע, שכל איבר וחוש שבאדם יש לו "כיס" מיוחד, כמין "כיסוי" השומר על
האיבר לבל ייעשה בו דבר שאינו עולה בקנה אחד עם רצונו יתברך.

לדוגמה: "פה" באדם – יש לו שפתיים כדי לחשוק אותן כל אימת שקיים חשש
לדיבור אסור; "אוזן" – מצוידת בתנוך העשוי לכופפו לתוכה על מנת להימנע
משמיעת דבר שאינו הגון; "עין" מוגנת בשמורות ועפעפיים, הנועדות למנוע מן
האדם ראייה אסורה. וכן בכל שאר האיברים המשמשים לאדם.

יוצאת דופן היא "מחשבה" שבראש, המהווה 'מרכז העצבים' בנפש האדם,
שהינה נעדרת לחלוטין "כיס" לשם שמירה עליה: 'בת-חורין' היא כביכול,
פועלת ומשפיעה ללא הרף באופן חופשי כמעט. 'זירוז יתר' נדרש לאדם בגין
כך, לבל תגלוש מחשבתו לעבר הרהורים שאינם טובים, הס מלהזכיר!

והנה 'קרבן עולה' שבכתוב, נועד לכפר על 'מחשבות אסורות' ('העולה מכפרת
על הרהור הלב'¹). הלכך הכתוב נוקט בעניינו בתיבת "צו" שהינו לשון 'זירוז',

¹ ויקרא רבה, ז-ג.

שכן "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס" כגון במחשבת הלב, שהינה מחוסרת "כיס" שישמור עליה.

*

והנה כשלעצמי – הוסיף מרן – נראה בעיני לפרש "מקום שיש בו חסרון כיס" – כדלהלן:

בידוע הדבר, שבורא עולם מאוד עמקו מחשבותיו ובלתי ניתנות להשגה בשכל אנוש, כמאמר הכתוב "מֵה גִדְלוֹ מַעֲשֵׂיָהּ ה', מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתֶיהָ"²! וכמאמר "פִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְרָכֵי"³! ואכן, ככל שאדם עומד מול פלאי תופעות בהנהגה העליונה, בלתי מסוגל הינו לחוות דעה בפני המקום בשום עניין, אלא צריך שיעמוד תמיד בפניו יתברך בבחינת "לְהַגִּיד פִּי יֵשֶׁר ה' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוֹ"⁴. שכן "הוא יִשְׁפּוֹט תִּבְּל בְּצֶדֶק"⁵, ואין בעולם יציר אנוש המסוגל לעמוד על כל המתרחש למול עיניו, ועל עומק משמעותו הפנימית.

מאידך, מצוי הדבר לעתים אצל אדם שהכול נראה נהיר בעיניו, עד שהינו מקיף כביכול כל צדדי העניין. בשל כך, מתעוררות בליבו כל מיני "קושיות" ותרעומות כנגד ההנהגה האלוקית, בפרטים שאינם 'מסתדרים' לו בעיניו.

לו חכם וישכיל אדם, יכיר בכך שכל אשר רואות עיניו הינו "כאין וכאפס" לעומת רובי עניינים הנסתרים ומכוסים הימנו, שאינו מסוגל לראותם ולהבינם, ואז מרבית "קושיותיו" היו בטלות ומבוטלות ומאבדות היו מתוקפן. אדם המבין זאת, יכיר בכך כי אין שייכות ומקום ל'קושיה' כנגד הבורא יתברך שמו, מכיוון שהמכוסה הימנו רב לאין ערוך על פני הנגלה לעיניו, וכאמור.

זהו שדורש רבי שמעון:

"ביותר צריך הכתוב לזרז" אימתו? "במקום שיש חסרון כיס" היינו: במקום שנראה לעין אדם כי נידון שלפניו הינו 'נטול כיס' כביכול ואין עליו שום 'כיסוי', שכן הכול נראה גלוי וידוע לעיניו! במקום כזה 'ביותר צריך הכתוב לזרז' לאדם, שידע שאין הדבר כן כפי שחושב הוא, אלא 'הנסתר רב על פני הנגלה' ואין הוא מבין דבר ולא חצי דבר בהנהגת הבורא יתברך בעולמו.

או אז יאחז צדיק לבטח דרכו, וידבק באמת ואמונה, לטוב לו כל הימים.

² תהלים צב, ו.

³ ישעיה נה, ח.

⁴ תהלים צב, טז.

⁵ תהלים ט, ט.

לקט אמרים מתורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

צו אַת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לֵאמֹר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה (ו, ב)

"צו אַת-אַהֲרֹן". אין 'צו' אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר רבי שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרז, במקום שיש חסרון כיס! (=בקרבת עולה, שקרבה על גבי אש המזבח מבלי שום 'אכילת בעלים')

[רש"י]

בגדר "חסרון כיס" שישנו בקרבן עולה – משכיל לנו מרן "בית יעקב":

כאשר אדם מקיים מצוות ה' ו'מצליח' לכאורה בקיומה, הינו חש סיפוק בנפשו, מכיוון שכפי קט שכלו קיים המצווה כפשוטה וזכה למלאות בכך רצון השם. ליבו מתרונן בשמחה של מצווה, ורוחו נעשית טובה עליו.

אולם לעיתים קורה למרבה הדאבון – שמאמצי אדם במשימת קיום המצווה עולים בתוהו, למרות שהשתדל והתאמץ בכך. או אז נולד בקרב האדם 'שברון לב' ומקרבו בוקעת קול זעקה, עד שאינו יודע לשית עצות בנפשו ויגון בלבבו.

אך לאמתו של דבר, פעמים שדווקא מתוך מצבים כאלה קונה אדם קשר כפול ומכופל אל המצווה שאותה ביקש לקיים ולא עלתה בידו, על דרך שהורו חז"ל⁶ "אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם כן הוא נכשל בהם!" היינו: דווקא על שום עגמימות נפשו עקב "כישלוננו" בקיום המצווה, נעשית נפשו אדוקה במצווה וכרוכה טפי אחריה, מאשר אילולא נכשל בעשייתה מקודם!

'קניין-נפש' זה שאדם קונה ב"מצווה", הינו נכנס בגדר "חסרון כיס" – מכיוון שאדם חיסר 'מכיסו' כביכול ושילם בעצמו 'טבין ותקילין' עבור זו המצווה, במחיר כישלון צורב שחוה בעניינה על בשרו. זקוק היה כנראה אדם לחוות בעצמו מצב "כישלון", על מנת להגיע מכוח זאת לקניין נצח בהשתוקקו לדבר מצווה, ובדיעבד השתכרה נפשו בריוח הכמיהה למצווה, שלא הייתה נחלת חלקה מקודם לכן.

⁶ שבת קיט, ב.

יחד עם זאת, אדם במצב כזה זקוק הינו ל'זירוז' ולחיזוק מיוחד על מנת שכישלוננו לא ישמש כגורם ל'נפילה' גמורה, ואדרבה ישמש "מנוף" אצלו לתוספת חיזוק בקיום רצון הבורא, כאמור.

זהו שדורש רבי שמעון באמרו: "ביותר צריך הכתוב לזרז, במקום שיש בו חסרון כיס!"

היינו: היות שעוסק הכתוב בנושא "תרומת הדשן" המסמלת "פסולת" קרבן שלא עלה בידה "להתעכל" באש המזבח במשך כל הלילה עד הבוקר, בניגוד לשאר חלקי העולה שעוכלו באש של מעלה. ויש בזאת כמין פתח לרגשי "אכזבה" מצד המקריב, בשל יציאת חלק מקורבנו להפסד בתורת 'דשן' המושלך מחוץ למחנה, מבלי הבאת שום תועלת לכאורה.

אי לכך בא הכתוב בלשון "צו" לזרוז לאדם לבל ייפול ברוחו בשל זאת, אלא יתלה הדבר ב"חסרון כיס" שאינו חוזר ריקן חלילה, ואדרבה בכוחו להמציא לנכשל "עלייה" והתחזקות עד כי "מעז יצא מתוק" לנפשו.

(בית יעקב)

*

**וְהָרִים אֶת-הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֹלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ,
וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ (ו, ג)**

בגמרא⁷ מבואר, כי נס נעשה היה לדשן המזבח שהוצא במחתה מיוחדת והושם אצל המזבח – שהדשן היה נבלע בקרקע העזרה במקומו⁸.

אומר על כך רבנו הגדול בעל "תפארת יוסף":

בידוע מן הגמרא, כי 'אש של מעלה' רבוצה הייתה על גבי המזבח בצורת "ארי"⁹, כשנוסף לאש זאת נצטוונו בהבאת אש "מן ההדיוט"¹⁰.

והנה אש זו בוערת הייתה "על מוקדה על-המזבח פל-הלילה עד הבקר", כשהנותר מהקורבן חלה עליו תורת "דשן", שאותו יש להוציאו מן המזבח אל מחוץ למחנה. "דשן" מזבח זה, מגלם כמין 'זעקה אילמת' כלפי מעלה: "על שום

⁷ יומא כא, א.

⁸ השוו שם תוס' ד"ה ונבלע בשם הרב פורת, ולעומתו דעת ר"ת, אבל דעת רש"י [שם] ובעוד מקומות, כדעה זו.

⁹ שם, ב.

¹⁰ שם.

מה הקרבן כולו זוכה ומתקבל במרומים ונאכל ב"אש של מעלה", ואלו אנוכי 'דשן המזבח' נותר דחוי מבלי חפץ, והנני מושלך הצדה כדומן על פני האדמה?? בתור "מענה" שמימי לזעקה אילמת זו, הגיע נס מיוחד שבמהלכו 'נבלע' הדשן שניתן אצל המזבח לתוככי אדמת העזרה. להורות נתן, שאין לך דבר בעולם ה"נדחה" מלפניו יתברך! ומכיוון שמתעצם ה"דשן" בזעקתו למרומים, נענית "תפילתו" ומתקבלת לרחמים ולרצון לפני אדון-כל.

בתופעה ניסית זו יש כדי לרמוז עבורנו כי "לא יודח ממנו נידח", וככל שאדם משתוקק וזועק מקרב ליבו לשמים מחמת רצון להתקרב לבורא כל עולמים, בפרט לכשנדמה בעיניו שהינו נידח וחסר תוחלת – כך הקב"ה הינו מקרבו בימין צדקו ומקבלו מלפניו יתברך.

(תפארת יוסף)

*

וְהוֹצִיא אֶת-הַדֶּשֶׁן אֶל-מַחוּץ לַמִּזְבֵּחַ, אֶל-מְקוֹם טָהוֹר (ו, ד)

על כך אומר מרן הקדוש "בית יעקב" זצ"ל :

אסיפת הדשן והוצאתו "אל-מקום טהור" מורה על כך כי אפילו "פסולתם" כביכול של ישראל, שאין מצוי בה לכאורה "ניצוץ" כלשהו ומקומה נקבע "מחוץ למזבח" – אף היא עשויה לבוא לכלל תיקון ולחזור לכור מחצבתה. אי-לכך נצטוונו מן התורה, כי פסולת זו תינתן במקום טהור דווקא!

שכן השם יתברך הינו מכוון כל מיני מחשבות כלפי אדם "לְבַלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נְדָח"¹¹ חלילה, הלכך אין 'להתייאש' מן הפסולת כביכול אלא יש להוציא אותה "אל-מקום טהור" לקראת ייעוד עתידי אפשרי שיגיע ממקום של 'טהרה'.

(בית יעקב)

*

זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאִת, בְּמִקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה, תִּשְׁחַט הַחֲטָאִת לְפָנַי ה', קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא (ו, יח)

על פסוק הזה, דורש היה רבנו הקדוש בעל "מי השלוח": שני קורבנות הללו "עולה" ו"חטאת" – רומזים לשני סוגי בני אדם הקיימים בעם ישראל.

¹¹ שמואל-ב, יד.

"העולה" נועדה בעיקרה לכפר על חטא המחשבה (= "עולה מכפרת על הרהור הלב") – והיא מסמלת אדם "צדיק" שנשמר מכל ניד של חטא ונמנע מכל מעשה חטא בפועל. אכן מאחר "פי אדם אין צדיק בארץ, אשר יעשה-טוב ולא יחטא"¹², קורה לעתים שהינו נכשל בכל זאת בחטא של 'מחשבה', בבחינת 'מידי הרהור לא יצאנו'¹³ – ובגין כך הינו נזקק לכפרה בדמות "קרבן עולה".

ואלו "חטאת" – מסמלת אדם 'בינוני' הנכשל אף במעשה חטא, בשוגג על כל פנים, ומכיוון שחפץ הינו לשוב מחטאו, הינו מביא קרבן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו.

היה מקום עבורנו לחשוב, שאותם בני אדם צדיקים המשולים ל"קרבן עולה" – קורבנם נחשב בשמיים יותר מקרבן של בני אדם המשולים ל"קרבן חטאת", שהינם נחותים בסיכוי קבלת תשובתם לעומת הראשונים.

לכך באה התורה ומורה לנו שלא כן הדבר! אלא "במקום אשר תשחט 'העולה' (=של 'הצדיק') תשחט 'החטאת' (=של האדם ה'חוטא') לפני ה'! (=ולמה? כי) 'קדש קדשים הוא!' שכן שניהם חוזרים הם בתשובה לפני השם יתברך, ושניהם תשובתם חשובה לפני המקום באופן שווה.

מוסיף על הדברים רבנו "מי השלוח":

לא זו בלבד כי 'חטאתו' של החוטא רצויה במידה לא פחותה מן 'עולתו' של הצדיק המכפרת על חטא המחשבה שהינו 'דק מן הדק' [=העולה מכפר על הרהור הלב] – אלא אף מעלה יתירה יש בה.

שכן בקורבנות עולה וחטאת, הדין הוא שיש הבדל בין מקומות נתינת דמם במזבח. בעוד עולת העוף דמו ניתן 'למטה מחוט הסיקרא' (=מעין 'חוט אדום' החגור על מזבח החיצון, שהיה מבדיל בין מקום נתינת הדם של הקרבנות), הרי חטאת העוף דמו ניתן 'למעלה מחוט הסיקרא'¹⁴. נמצא אפוא, כי 'עולה' ניתנת 'למטה' – בעוד ש'חטאת' ניתנת היא 'למעלה!' ללמדך באופן מוחשי, את שגילו לנו חכמינו ז"ל ברוח קדשם: "במקום שבעלי תשובה עומדים – צדיקים גמורים אינם עומדים"¹⁵!

(מי השלוח)

¹² קהלת ז, כ.

¹³ שבת סד, א.

¹⁴ השו"ת זבחים סה, א.

¹⁵ ברכות לד, ב.

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם.. אשר צוה ה' את-
 משה.. ביום צותו את-בני ישראל להקריב את-קרבניהם לה'
 במדבר סיני [ז, לז-לח]

בהפטרת הפרשה אנו קורים בתוכחת ירמיה הנביא, המוכיח את ישראל לאמור:

"כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל, עלותיכם ספו על-זבחיכם.. פי
 לא דברתי את-אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאני אותם מארץ
 מצרים על-דברי עולה וזבח, פי אם-את-הדבר הזה צויתי אותם
 לאמר, שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו-לי לעם..
 למען ייטב לכם!"¹⁶

ולכאורה, דברי הנביא באמרו "ולא צויתים.. על-דברי עולה וזבח" עומדים
 בסתירה גמורה למאמר הכתוב שבו מפורש לאמור "אשר צוה ה' את-משה..
 ביום צותו את-בני ישראל להקריב את-קרבניהם לה"??

מאיר מרן "בית יעקב":

בעת שניתנה התורה לישראל במעמד הר-סיני, שררה בעולם הארה עצומה
 בלתי ניתנת לתיאור, עד שישראל ראו והשיגו מראות אלוהים, והיו רואים את
 הקולות' במו עיניהם.

ובמילים דלקמן מתואר במדרש¹⁷ גודל ההשגה ששררה בבריאה במתן תורה:

"אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: כשנתן הקב"ה את התורה, צפור לא
 צווח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו
 'קדוש', ים לא נזעזע, הבריות לא דברו - אלא העולם שותק ומחריש,
 ויצא הקול "אנכי ה' אלהיך!" [=ע"כ]

היינו, בעת נשגבה זו שבה היו כל הברואים מכירים כי 'אנכי ה' אלהיך', כלומר
 שהשם יתברך מנהיג הבריאה ובלעדיו לא ירים כל יצור את ידיו או את רגליו.
 שום הסתר לא שרר אז בעולם, כל הקטרוגים דממו ושתקו. יותר מכל הגיעו
 ישראל למדרגות רמות ונשגבות, עד שהועד עליהם לאמור "אני אמרתי
 אלהים אתם ובני עליון פלכם"¹⁸! שום 'טרדת עולם הזה' לא טרדה את דעתם.

¹⁶ ירמיה ז, כא-כג.

¹⁷ שמות רבה, יתרו, פרשה כט.

¹⁸ תהלים פב, ו. וראו שמות רבה, פרשה לב.

בעצם אלמלי היו בני ישראל נשארים במצב עליון זה, לא היו צריכים הם לשום קרבן או זבח, לפי שקרובים היו להכרת השם יתברך בבחינת "אֲתָהּ הָרֵאִיתָ לְדַעַת פִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים.. אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ"¹⁹!

אלא שכל זאת לא נמשך אצל ישראל זמן רב. כשוך הדי קולות מתן תורה ועם סתימת הרקיעים, בשעה שנאמר להם לישראל "שׁוּבוּ לָכֶם לְאֱהֹלֵיכֶם"²⁰, נסתם מעיניהם האור הגדול ופסקה מהם ההתגלות, עד שחזרו ונעשו מוטרדים בטרדות כוחות עולם הזה, ונשכח מנפשם עוצם בהירות של המאמר 'אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ'. ובפרט לאחר חטא העגל, שאז איבדו מזוהרם והוסר עדיים מעליהם.

במצבם זה החדש, שוב הוזקקו ישראל לעבודת הקורבנות כמאמר "אָדָם פִּי- יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה"²¹ – היינו בשעה שיחפוץ איש להתקרב אליו יתברך, הינו נזקק להביא קרבן אשה לה'. וכמותו באדם הנכשל בשוגג, הינו נדרש להביא קרבנו ולהתוודות לה' על חטאתו אשר חטא ונסלח לו. 'קרבן' כשמו אפוא כן הוא, נועד להביא אדם למצב קרבה לה' לאחר שרחק מאורו יתברך באמצעות טרדות עולם הזה או עקב חטאים שחטא, ואלו באמצעות הקרבן חוזר האדם ומתקרב אל ריבון העולמים.

זהו אפוא שהנביא עומד ומוכיח להם לישראל, באמרו להם: "פִּי לֹא דִבַּרְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, עַל דְּבַרִּי עוֹלָה וְזָבַח", שהלוא עניין יציאת מצרים לא היה אודות ענייני 'עולה או זבח' כלל, אלא על שום עבודת האלוקים כמאמר "בְּהוֹצִיאָךְ אֶת-הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה"²²! כל הצורך שלכם בקורבנות נולד רק על רקע התרחקותכם מן השם יתברך עקב טרדות עולם הזה, ובשל עוונותיכם שהיו מבדילים בין ה' וביניכם. אי לכך, עיקר הקובע בקרבן הינו קרבת הלב לה', ובעבודה שבלב בלבד הדבר הינו תלוי.

[בית יעקב, עניין]

בברכת

שבת שלום ומבורך !

¹⁹ דברים ד, לה.

²⁰ דברים ה, כז.

²¹ ויקרא א, ב.

²² שמות ג, יב.